

י"ט שבט ה'תשע"ט 25.1.19

מגזין מס' 512

ערב שבת פרשת יתרו

קשר-שבועי מאת הרב יאיר כלב

החייב כספך

'אהבת ישראל - ה'לב' של ספר התניא'

תמליל בעיבוד קל מתוך שיעורי הרב כלב

אמרו חז"ל: "דרך ארץ קדמה לתורה" וכן "טוב תורה עם דרך ארץ".
ומבואר על כך בתורת החסידות כי כלל גדול הוא בעבודת האדם
הפנימית: מי שאינו מאויים - אינו מאיים! כלומר, רק אדם חזק - הוא
שמסוגל לתת מקום לזולת.

ומי הוא החזק? - הוא האדם המקדים לטרוח ולהתייגע בהתמדה לעדן
ולתקן, שוב ושוב, את חולשותיו שלו, קודם שבא הוא ללמד ולתבוע
זאת מאחרים.

ואף כי כל "מילימטר" של שינוי לטובה ב'הזזה עצמית' בכיוון זה
כמוהו כקריעת ים סוף... מכל מקום יש לזכור תמיד:

עצם הגישה הזו (מלבד זאת ש'דרך המלך' היא להביא מזור ורפואה
לנו עצמנו, הרי, והוא העיקר), נוסכת היא בנו במילא גם כוחות להעניק
חוס אמיתי לאחרים, ואף לעוררם לרפא פצעיי נפשם בכוחות עצמם.

לוח שיסורים

"לא רק קביעות בזמן אלא גם קביעות בנפש..." (אדמו"ר הזקן) - היינו שיש לקבוע עתים ללימוד התורה, ליצור 'דופק לימודי' קבוע, ביום ובשעה, עד אשר יגלה האדם כי, לאמיתו של דבר, התורה היא לחם חוקו ומזון הנפש...

בימים האלה מקיים הרב כלב שיעור שבועי קבוע מידי יום חמישי בשעה 21:30 במושב חמד שבמרכז הארץ. השיעור משודר בזמן אמת בשידור חי באינטרנט, באתרנו: www.tanyaor.com.

הכניסה לישוב חמד בכביש (מס' 412) המוביל מבית דגן לאור יהודה, בכניסה למושב נוסעים ישר עד הכיכר, בכיכר שמאלה לרח' הזית – לקראת סוף הרחוב, לפני הכיכר הבאה - הזית 83 מצד שמאל. חניה בשפע מאחורי בית הכנסת שבהמשך שביל הכניסה לחצר. התכנסות כיבוד ושתייה קלה מ-20:45. לפרטים נוספים: שי גרציק 052-4-446-144.

לחיות עם הזמן... (אדמו"ר הזקן) - היינו שבכל זמן וזמן מתרחשת פתיחת שער רוחני, דרכו יורדים לעולם הזה אור ושפע מיוחדים, אשר יש להכין כלים כדי לקלוט 'גשמי ברכה' אלה ולתרגמם למעשים עד אשר תואר, באופן ממש, סביבתנו המיידית בגוון המסוים של נתינת הכח הטמונה באותו זמן.

כ"ב שבט - יום הסתלקות הרבנית חיה מושקא

יום הסתלקות רעיית הרבי מליובאוויטש נשיא דורנו, הרבנית חיה מושקא שניאורסון, שהלכה לעולמה ביום כ"ב שבט ה'תשמ"ח (1988)

מסירות נפש בסתר

הרבנית חיה מושקא נולדה ברוסיה והיתה השניה מבין שלושת בנותיו של הרבי הקודם מליובאוויטש, אדמו"ר הריי"צ (רבי יוסף יצחק).

בימים הטרופים בהם נרדפה הדת היהודית על ידי שלטון האימים הקומוניסטי, נטלה חיה מושקא, על אף גילה הצעיר, חלק חשוב ובלתי נפרד מהמאמץ המחתרתי של אביה, הרבי מליובאוויטש, וחסידי הנאמנים. אף שכל פעולה הקשורה בשמירת הגחלת היהודית ברוסיה של אותם ימים היתה כרוכה בסכנת

נפשות ממש, בכל זאת, למשל, כאשר נתעורר הצורך להעביר בחשאי מזון ונרות לאחת מהשיבות הסודיות, בחר הרבי הריי"צ לביצוע המשימה דוקא בבתו, חיה מושקא. והיא לא נרתעה מלמלא שליחות מסוכנת זו בנאמנות מדי יום ביומו במשך תקופה ארוכה.

לימים נישאה הרבנית לרבי מנחם מענדל שניאורסון, ויחדיו, בשלהי מלחמת העולם השנייה, נחלצו מאירופה הבווערת והגיעו אל חוף מבטחים בארצות הברית.

"כל כבודה בת מלך פנימה"

במעמדה כבתו של האדמו"ר הקודם ורעייתו של גדול הדור, היתה יכולה הרבנית לזכות בכבוד מלכים. ובכל זאת מעולם לא חפצה בכך ובחרה לפעול כל פעולותיה בשקט ובצניעות מופלאה. כל מעשייה, הפרטיים והכלליים, התבצעו 'מאחורי הקלעים', בחשאי וללא פרסום מבלי להיחשף ברבים בשום דבר וענין.

"והחי יתן אל לבו"

לצד היותה נשואה לאחד המנהיגים המפורסמים בעולם, אותו העריצה בכל מאודה ואליו היתה מסורה בלי גבול, סימלה הרבנית באישיותה המיוחדת את התגלמות אצילות הנפש והענווה. פיקחותה הרבה ושנינות לשונה שניכרו בה משנותיה הצעירות זיכו אותה ביחס מיוחד מצד אביה, אדמו"ר הקודם. בשל כך נהג בעלה, הרבי נשיא דורנו, לכנותה בשם: "בתו של הרבי".

לאורך כל 'שנת האבלות' (השנה הראשונה להסתלקותה) היה שגור בפיו של הרבי מליובאוויטש הפסוק "והחי יתן אל לבו". פסוק זה מלמדנו, הסביר הרבי, מה צריכה להיות הנהגתו הראויה של האדם ("החי") על פטירת קרובו:

אין די בעובדה הפלאית שאישיותו, תכונותיו ואפילו תחושת הנוכחות של הנפטר ממשיכים ממש "לחיות" בתוכנו - עיקר ענין 'השארות הנפש', מבאר הרבי, הוא דוקא כאשר מוסיפה נשמת הנפטר לפעול בעולם הזה הגשמי. אשר על כן תובעת תורתנו, תורת חיים, מן האבל לחיות מעתה בכפליים. מרגע פטירת קרובו נדרש האדם "החי" כאן בעולם המעשה להכפיל התעסקותו במעשים טובים. מעתה ישמש גופו כלי (לא רק בעבור נשמת עצמו, אלא) גם בעבור נשמת הנפטר. ובכך ממשיכה נשמת הנפטר 'לחיות' בעולם הזה הגשמי באמצעות משפחתו, תלמידיו ומכריו, הממשיכים את דרכו בשמשם גוף לנשמתו ולרוח מורשתו ופעולותיו

הטובות שפעל בחייו עלי אדמות.

"נזכרים ונעשים"

עם כל השתדלותה להצניע מעשיה, בכל זאת נתפרסמו כמה ממעשי הצדקה והחסד שעשתה הרבנית בסתר. אחד הסיפורים שנתפרסמו היה אודות ביקוריה מדי יום ביומו אצל אשה מסויימת שהיתה מאושפזת בבית הרפואה. בבואה אליה היתה מביאה עמה תמיד מרק עוף צח ומשוחחת עמה לעודדה. יום אחד, נבצר מהרבנית להגיע אל האשה ובמקומה שלחה את המרק על ידי שליח. נסע השליח אל בית הרפואה וכשהגיש לאשה את המרק, הוסיף ואמר: "נשלחתי על ידי הרבנית

שניאורסון שלא היה באפשרותה להגיע היום". מאוחר יותר כששמעה ממנו הרבנית כי גילה את זהותה, נצטערה מאוד. שכן עד לאותה העת לא ידעה האשה החולה כלל כי זו המיטיבה עמה נושאת בתואר 'הרבנית שניאורסון', ומעתה, אמרה הרבנית, ודאי תפגם אורת הפשיטות ששררה בינינו בפגישותינו.

בכ"ב שבט ובימים הסמוכים לו נערכים כינוסי נשים בארץ ובתפוצות המנוצלים להתבוננות בגדלות אישיותה ודרכיה, על מנת לקבל ולהחליט החלטות טובות בעניינים הקשורים לתפקידן של נשות ישראל בחיזוק היהדות ברוח 'ישראל סבא'.

התחדשנו!

בוטאו לבקר

באתר האשודרג

Www.tanyaor.com

הסיפור השבועי

הטמין ומצא

רק דבר מוקצה אחד השאיר בכיסו – הארנק הגדוש, פרי עמלו זה זמן רב. רבי שמואל סקר במהירות את הסביבה. שיח שגדל בצד הדרך נראה לו מקום מסתור ראוי. הוא חפר גומה קטנה תחת השיח והטמין בה את כספו. "יהיה מה שיהיה", חשב, "קדושת השבת חשובה מכל הון שבעולם", ומיהר לרוץ אל תוך העיר, לקבל את פני שבת המלכה.

הוא לא שם לב לעיניים שעקבו אחר מעשיו. זה היה יהודי, בעל חנות סמוכה, שראה את הטמנת הארנק. האיש לא התברך ביראת שמים יתרה, וחמדת הממון התעוררה בליבו. הוא המתין עד שדמותו המתרחקת של רבי שמואל נעלמה באופק, ומיד פנה לעבר השיח, חפר תחתיו במרץ והוציא את ארנק הכסף ממחבואו.

השבת עברה על רבי שמואל מתוך התעלות רוחנית גדולה. הנשמה היתרה האירה בו במלוא עוצמתה, והוא שכח לחלוטין את הבלי העולם, את המסחר, את היריד ואת הכסף שטמן על אם הדרך. הוא התענג על תפילות השבת, סעד את סעודות השבת בנחת, והרגיש מעין עולם הבא.

ביום ראשון שב רבי שמואל אל המקום, ולדאבונו גילה שאין זכר לכספו. תחילה סבר שטעה בזיהוי המקום, וניסה לאתרו ולחפור בכמה וכמה מקומות – אולם כל מאמציו היו לשווא. "נו, אם אין, אין", אמר רבי שמואל בהשלמה, וכבר התכוון לעזוב את המקום חסר כול.

אלא ששוב צפה בו בעל החנות השכן. האיש ניגש אל רבי שמואל, ובהתעניינות מעושה תהה לפשר מעשיו. תחילה התחמק רבי שמואל מלשתף את האיש באובדן הכסף, אך הלה לחץ עליו שוב ושוב, עד שלבסוף נעתר לו.

הנוסע הביט שוב ושוב בדאגה לעבר השמש הנוטה אט אט מערבה. הוא שאל את העגלון: "מתי נגיע סוף סוף לדברצן?"

"נגיע לפני שבת, אבל אינני יודע בדיוק באיזו שעה", השיב העגלון, ופרש את זרועותיו האוחזות במושכות כאינו יודע.

זה היה בימי צעירותו של רבי שמואל פרנקל, תלמידו של רבי חיים מצאנז, ולימים מייסד חסידות דַרְג. לפרנסתו עסק במסחר. הוא היה קונה צמר בסיטונות ומוכר אותן לחנויות וליחידים. את נסיעותיו הארוכות נהג לנצל ללימוד התורה ולעבודת ה'. בביקוריו בעיירות ובכפרים השמיע דברי חיזוק והתעוררות באוזני היהודים שפגש.

אלא שהנסיעה הזאת, לעיר דברצן שבהונגריה, החלה להשתבש. עיכובים בדרך ותקלות לא צפויות גרמו לנסיעה להתארך. אם בתחילה סבר רבי שמואל שיגיע ליעדו ביום שישי בבוקר ויוכל להתכונן כראוי לכבוד שבת המלכה, הרי עתה כבר היה ברור שלא יגיע לעיר קודם חצות היום.

החשש מחילול שבת החריד את מנוחתו. בכיסו היו טמונים עשרת אלפים זהובים – סכום גדול במושגי אותם ימים.

"מה אעשה?", חשב בלבו כשנקפו השעות. הבטחת העגלון כי יגיעו ליעדם קודם כניסת השבת לא הרגיעה אותו. הוא הקפיד תמיד להיות מוכן לשבת מבעוד יום, ולא ברגע האחרון.

כאשר נכנסה העגלה לעיר ביקש מהעגלון לעצור. "אני יורד כאן", אמר לו, בעודו משלם לו את שכרו. "אנא הבא את חפציי וסחורתי לאכסניה, ואני אבוא ברגל".

כך בסכנה גשמית, על אחת כמה וכמה כשמדובר בסכנת חילול שבת המלכה, שעליה נאמר 'מחלליה מות יומת'. ודאי שעלינו להימנע מכל חשש לחלל את קדושתה ולהיכנס לאזור המסוכן! וכי אכניס את עצמי לסכנה כזאת?!"

רבי שמואל הוסיף לתאר באוזני איש שיחו את יוקר השבת, את מעלותיה ואת החשיבות הגדולה של שמירתה. דבריו הנלהבים, שיצאו מן הלב, חלחלו אט אט גם אל ליבו של הגנב. ארשת פניו החצופה התחלפה בהבעת צער וחרטה. פתאום פרץ בבכי, וביקש להתוודות על חטאו. הוא מיהר להביא את הכסף הגנוב, ובבושת פנים השיבו לידי בעליו.

ואולם השינוי לא הסתכם בהשבת הגניבה בלבד. דבריו הנרגשים של רבי שמואל חלחלו אל נפשו של האיש וחוללו בו שינוי גדול. הוא נטש את אורח חייו הריקני, דבק בתורה ובמצוות ושב בתשובה שלימה.

(על-פי 'אמרי שפר')

(מתוך העלון השבועי **שיחת השבוע**)

"האם השתבשה עליך דעתך?", החל האיש לגעור בו. "כיצד העלית על דעתך להפקיר סכום כסף גדול כל כך, אחרי שהתרוצצת ביריד ימים ושבועות, התמקחת עם סוחרים וכמעט לא טעמת מאומה ולא נתת שינה לעיניך, עד שבסוף הצלחת למכור את הסחורה במחיר נאה, ובסוף מה? שמת את כל הכסף על קרן הצבי! מעולם לא נתקלתי במעשה חסר אחריות ואווילי כל כך!", הוסיף להצליף ברבי שמואל ולקנטר אותו, בעודו מעמיד פנים של הבעת דאגה לאבידתו הקשה.

כשסיים את דבריו החל רבי שמואל להסביר לו במתינות את גודל קדושת השבת. "שווה בנפשך", ביקש להמחיש לו, "שאתה רואה לנגד עיניך מדורה גדולה, או שלרגליך פעור בור עמוק ומסוכן. האם תתקרב אל הלהבות או אל פי הבור, או תתרחק מהם ותשמור על מרחק בטוח?"

"התשובה ברורה", הוסיף רבי שמואל. "כל בר דעת החפץ חיים נושא את רגליו הרחק ממקום הסכנה. ואם

"זאת התורה אדם" (במדבר יט' ד)

כשם שבאדם ישנם גוף ונשמה, כך גם בתורת ישראל ישנם גוף התורה (פשט הכתוב- 'נגלה') ונשמת התורה (פנימיותה, סודותיה ורזיה- 'נסתר'). במדור זה מובא פרוט נושאי הפרשה על פי 'נגלה', ובמדור שלאחריו יובא ביאורה של נקודה או של מספר נקודות מן הפרשה על פי פנימיות התורה.

נקודות עיקריות בפרשת יתרו

יתרו מציע למשה כי יתמקד בהוראת חוקי ה' לראשי העם, ובכך יקבע את מסגרת כללי היסוד. ואילו בנוגע להתעסקות הישירה עם הציבור, הרי שזו תתבצע באמצעות שרי משנה. לתפקיד חשוב זה, מציע יתרו למנות "אנשי חיל, יראי אלוקים, אנשי אמת ושונאי בצע". ומלמטה למעלה – שרי עשרות שעליהם יהיו ממונים שרי חמישים, מעליהם שרי מאות, ומעל כולם שרי אלפים. משה מקבל את עצת חותנו ומיישמה. ויתרו יוצא חזרה לארצו, להביא את בשורת 'אמונת ה' אחד' לבני משפחתו ואנשי מקומו ולגיירם.

ציפיה והשתוקקות למתן תורה

בראש חודש סיון, חודש וחצי לאחר צאתם ממצרים, מגיעים בני ישראל אל הר סיני וחונים למרגלותיו. הידיעה כי עומדים הם לקבל את התורה בתוך ימים ספורים, משרה בעם התרוממות רוח והם חונים במקום "כאיש אחד בלב אחד". כולם משתוקקים ונכונים לקבל את ההנחיות לקראת קבלת התורה. משה עולה אל ההר, שם משמיעו ה' את דבר בריתו עם בני ישראל להיות לו "סגולה מכל העמים", "ממלכת כהנים וגוי קדוש". משה יורד ומוסר לעם את דברי ה', ובני ישראל משיבים בלב שלם: "כל אשר דיבר ה', נעשה!"

גם יתרו מודה כי "גדול ה' מכל אלוקים"

יתרו, ככל אומות העולם, נפעם ונרעש לנוכח הניסים והנפלאות שהתרחשו בצאת בני ישראל ממצרים ובקריעת ים סוף. הוא מחליט לצאת אל מקום חניית בני ישראל במדבר בלוויית ציפורה בתו אשת חתנו משה ושני בניה גרשום ואליעזר (אכן, כשיצא משה ממדין בשליחות ה' למצרים, לקח הוא עימו את אשתו וילדיו. אולם כאשר תמה עליו אהרן אחיו (שיצא לקראתו אל המדבר) – 'הכיצד הורדת את בני משפחתך עימך לשבי מצרים?', קיבל משה את דברי אחיו ושלחם חזרה למדין). משה מקביל את פני חותנו בכבוד מלכים ועורך משתה מיוחד לרגל בואם. בפגישתם, כאשר שומע יתרו (שהיה כהן לעבודת אלילים) ממקור ראשון אודות כל הניסים שעשה ה' לבני ישראל, מודה גם הוא כי "גדול ה' מכל האלוקים".

להקל העומס מעל כתפי משה

למחרת בואו יוצא יתרו להכיר מקרוב את עבודת חתנו בהנהגת העם. לתדהמתו הוא מגלה כי מבוקר עד ערב שופט משה בעצמו את העם, מלמדם תורה וחוקים ועוסק בכל שאר צרכי הציבור למן הענינים הגדולים והחשובים ועד לפעוטים ביותר. הוא מביע את דעתו בפני חתנו אשר כך, בעבודה מאומצת שכזו, יישחק הוא וכן העם העומד עליו כל היום לחלות פניו.

משה עולה שוב אל האלוקים להביא את תשובת העם. אזי מצווהו ה' להנחות את העם להיטהר ולהתקדש לקראת יום מתן התורה וכן להזהירם ולבל יקרבו ויגעו בהר סיני בשעת התגלות ה' עליו.

התגלות ה' על הר סיני

לאחר שלושת ימי טהרה והתקדשות, בבוקר ו' סיון נשמעים לפתע על הר סיני קולות וברקים ונקשר עליו ענן כבד. ובתוך כך, לחרדת בני ישראל, נשמע מתוך הענן קול שופר שהולך ומתחזק... וממשיכה התורה ומתארת את הגילויים האלוקיים העצומים המלווים את המעמד הכביר של מתן תורה.

ה' יורד על הר סיני ומשה עולה יחידי לקראת ה' אל ההר. לפתע שומעים בני ישראל את הדברות מפי הגבורה.

קבלת עשרת הדברות

במרכזו של מעמד הר סיני ניתנים לישראל עשרת הדברות, להלן תמציתם:

1. אנוכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים.
2. לא יהיה לך אלוקים אחרים על פני, לא תעשה לך פסל וכל תמונה... 3. לא תשא את שם ה' אלוקיך לשווא... 4. זכור את יום השבת לקדשו... 5. כבד את אביך

ואת אמך... 6. לא תרצח. 7. לא תנאף. 8. לא תגנוב. 9. לא תענה ברעך עד שקר. 10. לא תחמוד...

משה - 'ממוצע מחבר'

כיון שלשמע הדיבר הראשון והשני היוצאים מפי הגבורה פורחת נשמתם בני ישראל (בשל עוצם הגילוי האלוקי הנשגב) - מבקש העם ממשה שיתווך הוא בינם לבין ה'. משה אכן נענה לבקשתם וממשיך לקבל מפי הגבורה לבדו את שאר הדברות ומוסרם לאחר מכן לכל העם.

ציוויים נוספים

בנוסף לעשרת הדברות מצוה ה' את משה כי יזהיר את העם מפני כל נטייה לעבודת האלילים. כמו כן מצווים הם לבנות מזבח אדמה עליו יביאו קרבנותיהם לה'. בנוגע לאבני המזבח, מצוה ה', אשר אין לסתתם על ידי כלי ברזל (משום שהברזל מקצר חיים ואילו המזבח מאריך את חיי האדם). הכהנים יעלו אל המזבח (לעבוד עבודתם) באמצעות כבש ולא באמצעות מדרגות (שהעלייה בהן עלולה לגלות ערותם ולגרוע חילול קדושת המזבח). על המזבח יוקרבו רק צאן ובקר. בכל אתר ואתר בו ימצא יהודי שיקרא לאלוקיו, יענהו ה' ויברכו.

בקרו אותנו באתר החדש

www.tanyaor.com

וגם ביו-טיוב ובפייסבוק:

בלוגים מצולמים ונגונים (באיכות HD)

עזרה ראשונה לנפשו

ספר התנ"ך

לא די להאמין, צריך לדעת

נקודות בעיבוד קל מתוך שיחה של הרבי מליובאוויטש

ידיעת הבורא

לכן מוסיף הרמב"ם ומאריך בהמשך הפרק הראשון של ספרו את הדברים הקשורים להתייחסות הנכונה של האדם אל הבורא – לדעת שהוא אחד ואינו מורכב, שאינו גוף ולא דמות הגוף, שלא חלים עליו כל המושגים האנושיים וכו'. שכן ידיעת כל הדברים הללו היא חלק מקיום הדיבר הראשון.

גם הדברים שכותב הרמב"ם בפרק השני – תיאור "מעשיו וברואיו הנפלאים הגדולים" של הקב"ה, שמהם עולה "חכמתו שאין לה ערך ולא קץ" – הם חלק מחובת הידיעה בה', שממנה יבוא האדם לחוש אהבה לה' ויראה מפניו.

מי רשאי 'לטייל'

בכך מוסברת שאלה שעלולה להתעורר בהמשך דבריו של הרמב"ם: לאחר שהוא מוסיף ומאריך בעניינים הללו הוא קובע: "ואני אומר שאין ראוי לטייל בפרדס אלא מי שנתמלא כרסו לחם ובשר... לידע האסור והמותר". מדוע אפוא פירט הרמב"ם עניינים אלה (שמוגדרים 'פרדס') בספרו, שנועד "לקטן ולגדול"?

אלא גם כאן מדייק הרמב"ם בלשונו וכותב "לטייל בפרדס". 'טיול' פירושו להשתהות במקום, להתענג בו. זה באמת דבר ששייך רק למי שכבר 'מילא כרסו'. אבל עצם הידיעה של היסודות הללו איננה בבחינת "לטייל בפרדס", אלא היא חובה החלה על כל אחד ואחד, בהיותה חלק מהציווי "אנכי ה' אלוקיך".

(מתוך הספר "שולחן שבת",

על פי לקוטי שיחות כרך כו)

הדיבר הראשון מבין עשרת הדיברות הוא "אנכי ה' אלוקיך". תשעת הדיברות הנוספים עוסקים בציוויים שעם ישראל נדרש לעשות או להימנע מלעשות דברים מסויימים. אך מה המשמעות המעשית של הדיבר "אנכי ה' אלוקיך"?

אומר הרמב"ם שיש כאן מצות עשה – לדעת שיש אלוקים. וזה לשונו: "מצוה ראשונה ממצוות-עשה, לידע שיש שם אלוהה, שנאמר אנכי ה' אלוקיך". הגדרת דבר זה כמצווה מעורר תמיהה: הלוא לא ייתכן ציווי בלא שיהיה מי שמצוה לעשות זאת. איך אפשר אפוא לצוות להאמין בה' אם האדם כבר מאמין בה', הרי אין צורך בציווי, ואם חלילה אין הוא מאמין – מיהו המצוה עליו להאמין?

ללמוד ולהבין

כשמעיינים בתחילת ספרו של הרמב"ם מבחינים בשני פרטים רבי משמעות. ראשית, הרמב"ם אינו משתמש במושג 'להאמין' אלא כותב 'לידע'. כלומר, הציווי הוא לדעת – ללמוד ולהבין. שנית, הרמב"ם פותח את ספרו בחמש הלכות שבהן הוא מסביר מיהו הקב"ה, היותו ממציא כל נמצא, אדון כל הארץ וכו'. רק לאחר מכן הוא אומר: "וידיעת דבר זה – מצות עשה, שנאמר אנכי ה' אלוקיך".

מכאן אנו למדים מהי משמעות הציווי "אנכי ה' אלוקיך": האמונה הבסיסית בה' קיימת בליבו של כל יהודי מעצם הווייתו, וכאן מצוה אותנו הקב"ה שלא נסתפק באמונה כשהיא לעצמה, אלא נלמד ונבין לפחות את היסודות של ההכרה בקב"ה.

כיבוד הורים - כבוד הבורא

נקודות בעיבוד קל מתוך שיחה של הרבי מליובאוויטש

ושלום, שהרי הישווה את כבוד האב והאם לכבודו.

בעלי בחירה

מהו באמת ההבדל בין הכוכבים והמזלות, שאותם אסור לכבד, לבין האב והאם, שמצווה לכבדם ושהם נקראים 'שותפים' לקב"ה? ההבדל הוא, שלכוכבים ולמזלות אין שום שליטה והשפעה מצד עצמם, ואין להם יכולת בחירה. ממילא אינם אלא כגרזן ביד האדם, שאין שום טעם להודות לגרזן על פעולתו, וכל הפעולה מתייחסת למי שאוחז בו.

לעומת זאת, ההורים הם בעלי בחירה, שהרי עמדה לפנייהם ברירה אם להתחתן ולהביא את הילד לעולם אם לאו. אמנם התהוות הוולד היא בכוחו של הקב"ה, השותף השלישי, אבל מכיוון שההורים בחרו להיות שותפים ביצירתו, הם ראויים להכרת טובה.

כוח האין סוף

ועוד זאת: עצם כוח ההולדה הוא ביטוי לכוחו האין סופי של הקב"ה. הבריאה מצד עצמה מוגבלת, ומצד טבעה - היא הולכת ומתכלה. מניין בא כוח זה של התחדשות והולדה, להוליד בני אדם חדשים ורעננים, עד אין סוף? - זה בא מכוחו הבלתי מוגבל של הקב"ה.

נמצא אפוא שגם חלקם של ההורים ב'שותפות' זו אינו דבר אנושי, אלא אף הוא כוח אלוקי. לכן כאשר האדם מכבד את אביו ואת אימו, הוא מכיר טובה לקב"ה, על שנתן להוריו את כוחו האין סופי ללדת בן אדם חדש, ולכן זה "כבוד הא-ל".

(מתוך הספר "שולחן שבת",

על פי לקוטי שיחות כרך לו)

"כבד את אביך ואת אמך" (שמות כ"א)

עשרה דיברות ניתנו לנו במעמד הר סיני. הרמב"ן אומר, שהם מתחלקים לשני חלקים שווים - חמישה דיברות עוסקים בעניינים שהם "בכבוד הבורא", וחמישה "לטובת האדם". לפי חלוקה זו, הדיבר החמישי, "כבד את אביך ואת אמך", נכלל בדיברות שהם 'כבוד הבורא'; והלוא לכאורה זו מצוה שבין אדם לחברו?

ואכן, הרמב"ן מבאר כי "כבד את אביך - כבוד הא-ל, כי לכבוד הבורא ציווה לכבד האב המשתתף ביצירה". דבריו אלה מבוססים על מאמר חז"ל, שיש שלושה שותפים ביצירת האדם - אביו ואימו, המולידים אותו, והקב"ה שנותן בו נשמה. לכן "בזמן שאדם מכבד את אביו ואת אימו, אמר הקב"ה, מעלה אני עליהם כאילו דרתי ביניהם וכיבדוני".

חזרו והודו

השייכות של מצוות כיבוד אב ואם ל'כבוד הבורא' תובהר עוד יותר על פי מאמר הגמרא: "בשעה שאמר הקב"ה 'אנכי' ולא יהיה לך', אמרו אומות העולם: לכבוד עצמו הוא דורש. כיון שאמר 'כבד את אביך ואת אמך' - חזרו והודו למאמרות הראשונות".

המחשבה הראשונה של אומות העולם באה בשל נטייתם לעבוד עבודה זרה. בני האדם ראו את השמש והירח, הכוכבים והמזלות, ואמרו, הואיל והקב"ה בראם ונתנם במרום וחלק להם כבוד - ראויים הם לשבחם ולפארם ולעבוד להם. כשראו שהקב"ה אוסר לעובדם, אמרו: "לכבוד עצמו הוא דורש", שנתקנא בהם ואינו רוצה שיכבדו מישהו זולתו. אבל כשראו שציווה לכבד אב ואם, הבינו שאיסור על עבודה זרה לא בא מקנאה חס

חסידות על הפרשה יתרו

רבנו ישמיט או יוסיף דבר מה על דבר ה', עד שיש צורך לצוותו "לא פחות ולא יותר"?

אלא משה נצטווה לדבר אל הנשים בלשון רכה, ואל הגברים - "דברים הקשים כגידים" (רש"י פסוק ג). לכן אפשר היה לחשוב שכאשר דיבר אל הנשים ראה לעצמו רשות להשמיט מעט, כדי שיהיו הדברים 'רכים' ויתקבלו על לבן; ולאידך גיסא, כשידבר אל הגברים, אפשר שהוסיף דבר מה על דברי ה', כדי להדגיש את חומרתם. לכן נאמר "לא פחות ולא יותר"; לא פחות - לנשים ולא יותר - לגברים.

(לקוטי שיחות כרך לו, עמ' 86)

לנקות את לבושי הנפש

וקידשתם היום ומחר, וכבסו שמלותם (יט, י)

אומר אדמו"ר הזקן: "וקידשתם היום ומחר" - זהו מלמעלה, אבל "וכבסו שמלותם" צריך כל אחד ואחד לעשות בעצמו.

ומבאר ה'צמח צדק': "וקידשתם" נאמר למשה רבנו ול"אתפשטותא דמשה" שבכל דור ודור, אשר ביכולתם לקדש את 'היום' ואת ה'מחר'. אבל דרושה לכך הכנה, והיא העבודה של "וכבסו שמלותם" - לנקות את ה'לבושים' של המחשבה, דיבור ומעשה. מלאכה זו - צריך כל אחד ואחד לעשות בעצמו.

(היום-יום, ה' סיון)

תמצית הכל

אנוכי ה' אלוקיך... לא יהיה לך אלוקים אחרים...

שתי הדיברות הראשונות "אנכי ה' אלוקיך" ו"לא יהיה לך אלוקים אחרים" הינן כללות כל התורה כולה. זאת מכיון שבדיבר "אנכי" נכללות כל רמ"ח מצוות עשה; ובדיבר "לא יהיה לך" נכללות כל שס"ה מצוות לא תעשה.

החילוק בין מצוות עשה למצוות לא תעשה הוא, בפשטות, שמצוות עשה ענינן "עשה טוב", ומצוות לא תעשה ענינן "סור מרע".

מצוות עשה בעיקר קשורות בענין חיובי, "קום ועשה", שעל ידן ממשיך האדם גילוי אלוקות בנפשו ועל ידי זה גם בעולם.

מצוות לא תעשה בעיקר קשורות בענין שלילי, "שב ואל תעשה", שהאדם מתרחק ושולל הענינים שהם היפך רצונו של הקב"ה; ועל ידי זה נעשית גם שלילת וביטול רוח הטומאה שבעולם.

(על פי תניא פרק כ' ושיחת שבת פרשת יתרו)

ח"י בשבט ה'תנש"א)

שליחות מדויקת

אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל (יט, ו)
אלה הדברים: לא פחות ולא יותר (רש"י)

כיצד אפשר בכלל להעלות על הדעת אפשרות שמשה

בקרו אותנו באתר החדש
www.tanyaor.com
 וגם ביו-טיוב ובפייסבוק:
 בלוגים מצולמים וניגונים (באיכות HD)

סדר התנ"ך

עודה ראשונה לנפש

תניא
 חודעות
 עצמית
 ביהדות

YouTube f

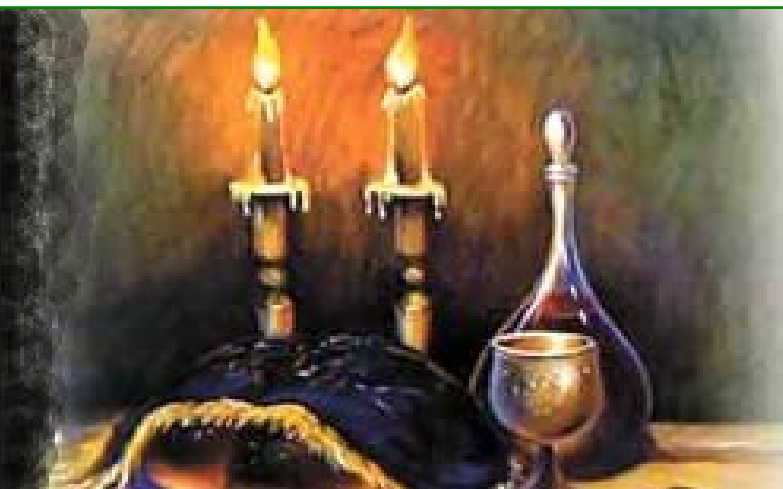
שבת שלום!!!

כתיבה, עריכה, והגהה: הרב יאיר כלב
 ליקוט, רעיונות ועימוד: חי דמארי
 להערות, הארות, הצעות או תיקונים, אנא כתבו לנו
tanyaor4u@gmail.com

הרבי מליובאוויטש הנהיג ועודד שכל אשה ובת (מגיל רך ביותר ולפחות מגיל 3) תדלקנה נרות שבת וחג.

צאת השבת	הדלקת נרות	עיר (שעון חורף)
17:46	16:31	י-ם
17:47	16:45	ת"א
17:45	16:35	חיפה
17:49	16:49	ב"ש

נהנתם? העבירו הלאה, לזכות עוד ועוד יהודים בהרחבת המודעות למקורותינו.

נא לשמור על קדושת הגיליון